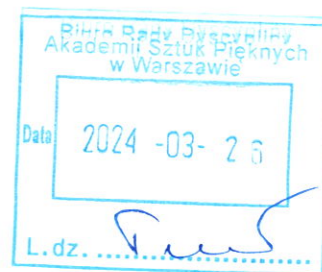

Prof. Grażyna Korpala
ul. Sądowa 1/103
31-542 Kraków
emeritus

Recenzja pracy habilitacyjnej dr Moniki Zofii Stachurskiej stanowiącą wydzieloną część pracy zbiorowej pt. *Skarb średniowiecznych parametrów z kościoła Mariackiego w Gdańsku . Katalog zbiorów Muzeum Narodowego w Gdańsku , wraz z oceną osiągnięć dydaktycznych i naukowo-artystycznych, sporządzona w trybie przewodu habilitacyjnego.*

Pismem z dnia 7 lutego 2024 r. otrzymałam decyzję powołania mojej osoby przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, z ramienia Rady Doskonałości Naukowej, w skład komisji habilitacyjnej do przeprowadzenia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Monice Zofii Stachurskiej, oraz powierzenia funkcji recenzenta. Na dostarczone materiały składały się: wniosek Habilitantki o wszczęcie przewodu habilitacyjnego, dokumentacja dorobku artystycznego oraz informacje o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki, autoreferat w języku polskim i angielskim, rozprawa habilitacyjna w formie wydanego trzy tomowego katalogu. Powyższą dokumentację i wydaną książkę przedstawiono w wersji elektronicznej.

Dorobek dydaktyczny i artystyczno–naukowy na podstawie przedstawionych materiałów.

Droga artystyczna dr Moniki Stachurskiej już od Liceum znacząca była nagrodami i wyróżnieniami: za najlepszego absolwenta Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Kielcach za najlepszą pracę dyplomową o tematyce sakralnej, a po ukończeniu studiów za pracę magisterską, jak również doktorską, nagrodzone przez Generalnego Konserwatora Zabytków oraz Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków w konkursie na najlepsze prace studialne, naukowe i popularyzatorskie, dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa. Promotorem obronionej w 2014 roku na ASP w Warszawie pracy doktorskiej była prof. Helena Hryszko. Jeżeli do tego wspomnę o stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz o aneksie artystycznym do dyplomu 1999-2000, zrealizowanym pod kierunkiem prof. Stanisława Andrzejewskiego w pracowni Tkaniny Artystycznej na Wydziale Malarstwa ASP w Warszawie, to trudno więcej dodać do profesjonalnego, artystyczno-naukowego przygotowania Habilitantki. Przybliżając sylwetkę Pani Moniki Stachurskiej nie sposób pominąć, budzące uznanie, zaangażowanie w podejmowanych dodatkowych zadaniach i inicjatywach, towarzyszące Jej w kolejnych etapach pracy dydaktycznej i organizacyjnej. Informacje o pełnionych, funkcjach tak na wydziale, jak i w skali uczelni zamieszczone w dokumentacji są tego potwierdzeniem. Zatrudniona kolejno jako asystentka, adiunkt na Wydziale Konserwacji i Restauracji DS ASP w Warszawie, pełniła funkcje, wspomnę ważniejsze; Kierownika Katedry, członka Rady Wydziału i Senatu. Należy także wspomnieć o odbytych szkoleniach w zakresie jakości kształcenia, współudziale w organizowaniu sesji naukowych, konferencji, sympozjach, warsztatach, festiwalach nauki, Nocach Muzeów, jak również , wykładach prowadzonych w ramach Erasmusa. Imponujący dorobek dydaktyczny i organizacyjny znalazł odzwierciedlenie w przyznawanych Monice Stachurskiej Nagrodach Rektorskich za wkład i rozwój popularyzacji konserwacji i restauracji w Polsce i na świecie.

Jak podaje Autorka u progu swojej drogi akademickiej dołączyła do powstającego zespołu konserwatorów tkaniny prof. Heleny Hryszko , uczestnicząc aktywnie przez ponad 20 lat w kształtowaniu procesu dydaktycznego i rozwijania konserwacji tkaniny jako dyscypliny naukowo- artystycznej. Była współautorką nowych kierunków badań i wdrażania najnowszych metod w konserwacji zabytkowych tkanin. Jej nowatorskie działania i zaangażowanie w popularyzację powstałego pionierskiego w Polsce kierunku konserwacji

tkaniny znalazło uznanie specjalistów i pozwoliło na uratowanie i przywrócenie do świadomości szerokiej społeczności zabytkowych, cennych nie tylko historycznie tkanin. Niejednokrotnie były to obiekty, a właściwie zachowane destruktury, które udało się ocalić, zarazem przywrócić możliwość ich ekspozycji. Nie dziwi zatem fakt, że prace magisterskie realizowane pod kierunkiem Habilitantki były również nagradzane w konkursach Generalnego Konserwatora oraz Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na najlepsze prace studialne, naukowe i popularyzatorskie dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa, w kategorii na najlepsze prace dyplomowe. Pani Stachurska była także promotorem pomocniczym dwóch wysoko ocenionych doktoratów. Należy przypomnieć, że już w latach 2004 -2006 zrealizowała prace badawcze i konserwatorsko-restauratorskie przy pięciu fragmentach makaty z klasztoru oo. Paulinów na Jasnej Górze - wotum króla Jana III Sobieskiego po zwycięskiej Bitwie pod Wiedniem. Wykonana praca stała się ważnym punktem odniesienia dla badaczy podejmujących podobne tematy. W latach 2010–2014 jako kierownik zrealizowała projekt badawczy, finansowany przez Narodowe Centrum Nauki dotyczący opracowania metodyki badań technologii i techniki wykonania późnogotyckiego haftu reliefowego z preteksty ornatu ze Skarbcza Jasnogórskiego. W tym kontekście w trakcie wyjazdów studyjnych przebadła późnogotyckie hafty znajdujące się w zbiorach polskich, austriackich czy niemieckich. Ten projekt powiązany z pracami wykonawczymi konserwatorsko-restauratorskimi przeprowadzonymi w ramach rozprawy doktorskiej, był poważnym osiągnięciem badawczym i dokumentacyjnym w zakresie konserwacji haftu reliefowego. Przypomnienie tych dokonań ukazuje konsekwentnie rozwijaną drogę naukowo artystyczną Moniki Stachurskiej – akademika dydaktyka, badacza i konserwatora praktyka.

Osiągnięcia naukowo artystyczne po uzyskaniu doktoratu są doniosłe. Uczestniczyła w programach europejskich, była słuchaczem międzynarodowych warsztatów, wygłaszając referaty. Realizuje projekty i granty, publikuje prace badawcze i konserwatorskie. Tutaj nadmienię, że dzięki wspomnianemu powyżej projektowi (preteksty ornatu) rozpoczęła na szeroką skalę współpracę z instytutami badawczymi i uczelniami co umożliwiło wprowadzenie i wykorzystanie najnowszych metod analitycznych w badanych tkaninach zabytkowych. Współpracuje nadal z klasztorem OO Paulinów na Jasnej Górze, a także m.in. Muzeum Narodowym w Gdańsku. Pełny wykaz pozostałych polskich i zagranicznych instytucji zamieszczony został w załączniku II nr 4, jak również opisany w autoreferacie .

Prace konserwatorskie i ukierunkowana aktywność naukowo-artystyczna poprzedzająca habilitację wyznaczały obszar dalszych poszukiwań. Równolegle z realizacjami konserwatorsko -restauratorskimi skupia się na badaniach z zakresu techniki i technologii zabytkowych tekstyliów, wprowadzając w obszar analizy historycznych tkanin, niejednokrotnie pioniersko, najnowsze technologie badań instrumentalnych.

Poddaje ocenie zastosowane i testowane metody, nie tylko pod kątem bezpieczeństwa obiektów tekstylnych, ale także skuteczność czy ograniczeń w interpretacji i dokumentowania uzyskanych wyników. Przykładowo wymienię nadal rozwijaną mikrotomografię komputerową (CMT) czy też wykorzystanie możliwości dokumentacji przestrzennych, reliefowych zabytków tekstylnych o skan 3D z wykorzystaniem oświetlenia strukturalnego oraz fotografii panoramicznej.

W 2018 roku Habilitantka przeprowadziła badania i częściową konserwację niezwykle cennych tekstyliów – szat grobowych i pamiątek z relikwiarza bł. Jakuba Strzemię (projekt finansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przy współpracy z Narodowym Instytutem Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą Polonika oraz Muzeum Pałacu króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie).

Realizowane prace były kolejnym dopełnieniem poszerzanej konsekwentnie wiedzy z zakresu technologii i techniki wykonywania późnośredniowiecznych tkanin jedwabnych warsztatów działających w Europie, Bliskim i Dalekim Wschodzie.

Prowadzone konserwacje i badania średniowiecznych tekstyliów, znajdujące się w centrum zainteresowań, Habilitantki, nie ograniczały zakresu do jednej epoki historycznej. Przykładem były prace zlecone przez Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, zrealizowane w latach 2019–2021. Zadanie nie mające odniesienia we współczesnej konserwacji, wymagające szczególnej odpowiedzialności w kontekście autentyczności materii i swobodnego zapisu historii dramatu człowieczeństwa. Prace badawczo konserwatorskie dotyczyły naszywek, oznaczających ludność żydowską naszywek transportowych i naszywek z numerami obozowymi oraz trójkątnych oznaczeń typu i pochodzenia więźnia – łącznie 69 sztuk. Temat ten miał pionierski charakter, wymagał opracowania specyficznej metodyki badawczej z zastosowaniem najnowszych metod instrumentalnych, umożliwiających identyfikację farb i technik drukarskich stosowanych w latach 40. XX wieku. Równolegle do wspomnianych zleceń i prac badawczych Monika Stachurska realizowała prace konserwatorsko-restauratorskie, których pełny wykaz zamieściła w załączniku nr 4 punkt II.4. Zamieszczony wykaz ukazuje szerokie spektrum konserwatorskich zagadnień i rozwiązywanych problemów. W tym miejscu wspomnę przykładowo o przeprowadzonej w 2022 roku kierowanej przez Habilitantkę konserwacji-restauracji czterech sztandarów z malowanymi polami obrazowymi ze zbiorów Muzeum Wojska Polskiego, z lat 20. XX wieku.

Rezultaty prac badawczych i konserwatorskich po uzyskaniu doktoratu publikuje, jako rozdziały w monografiach(5), artykuły w czasopismach (6), a także prezentuje na konferencjach naukowych (10) pisze recenzje artykułów publikowanych w specjalistycznych wydawnictwach. Pełna lista publikacji w załączniku nr 4 punkt II.1 i II.3 Równocześnie o swoje osiągnięcia i rozwiązywane problemy przekazuje studentom w stale aktualizowanych wykładach z zakresu badań i konserwacji tkanin jedwabnych oraz archeologicznych

Zdobytą wiedzę i bogate doświadczenia wykorzystywała przy realizacji kolejnego grantu *Opus 5*, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, dotyczącego *Interdyscyplinarnego opracowanie naukowego zespołu 192 średniowiecznych paramentów liturgicznych z kościoła NMP w Gdańsku, przechowywanego obecnie w Muzeum Narodowym w Gdańsku, ze szczególnym uwzględnieniem badań technologiczno-technicznych*.

Projekt prowadzono przy współpracy Katedry Konserwacji i Restauracji Tkanin Zabytkowych ASP w Warszawie i Muzeum Narodowym w Gdańsku.

Merytoryczny nadzór sprawowała kierowniczka grantu – prof. Helena Hryszko. Dr Stachurska pełniła funkcję głównego wykonawcy i była odpowiedzialna za opracowanie techniki wykonania tkanin jedwabnych, wełnianych oraz wzorzystych lnianych występujących w gdańskich paramentach liturgicznych. Jaj wkład w prowadzony grant stanowi podstawę poniższej recenzji.

Recenzja pracy habilitacyjnej dr Moniki Zofii Stachurskiej, wydzielonej części pracy zbiorowej autorstwa Heleny Hryszko, Moniki Stachurskiej, Agnieszki Krzemińskiej-Maciejko pt. *Skarb średniowiecznych parametrów z kościoła Mariackiego w Gdańsku* . *Katalog zbiorów Muzeum Narodowego w Gdańsku* , tom 1-3

Podstawą do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego Moniki Stachurskiej jest katalog zbioru parametrów liturgicznych Muzeum Narodowego w Gdańsku, autorstwa Heleny Hryszko, Moniki Stachurskiej, Agnieszki Krzemińskiej-Maciejko pt. *Skarb średniowiecznych paramentów z kościoła Mariackiego w Gdańsku. Katalog zbiorów Muzeum Narodowego w Gdańsku*, t. 1–3., wydawnictwo Muzeum Narodowego w Gdańsku, Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Gdańsk 2020. Na wstępie należy stwierdzić, że wskazany zakres pracy habilitacyjnej ww. pozycji spełnia wymogi formalne i odpowiada tytułowi.

Wskazany przez Monikę Stachurską katalog jako podstawa do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego jest rezultatem wieloletniego projektu badawczego, prowadzonego w latach 2014–2018 *Opus 5* finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki, pt.: „*Interdyscyplinarne opracowanie naukowe zespołu 192 średniowiecznych paramentów liturgicznych z kościoła NMP w Gdańsku, przechowywanego obecnie w Muzeum Narodowym w Gdańsku, ze szczególnym uwzględnieniem badań technologicznotechnicznych*”.

Kierownik projektu prof. Helena Hryszko, głównym wykonawcą dr Monika Stachurska. Habilitantka powadziła i koordynowała wszystkie badania instrumentalne z zakresu technologii, a także analizowała i interpretowała wyniki. Była odpowiedzialna za opracowanie techniki wykonania tkanin jedwabnych, wełnianych oraz wzorzystych lnianych, występujących w gdańskich paramentach liturgicznych. Ten obszerny zakres autorskiej działalności i osiągnięć naukowo artystycznych Habilitantki w ramach realizowanego projektu, szczegółowo przedstawiony w autoreferacie oraz w pierwszej części wykazu przekazanych dokumentów jest przedmiotem niniejszej recenzji.

Dodatkowo szczegółowo przedstawiony udział Habilitantki w opracowaniu publikacji dotyczący technicznego przygotowania wykrojów paramentów i rysunków wzorów opracowywanych przez prof. Helenę Hryszko oraz komputerowego złożenie rekonstrukcji raportów wzorów dopełnia zakres pracy habilitacyjnej. Usystematyzowanie materiału dotyczącego 213 obiektów, tekstów i ilustracji wymagał stałej współpracy z projektantem książki w kolejnych etapach redagowania katalogu. Korelacja licznych fotografii, rysunków wykrojów, wzorów, zdjęć mikroskopowych z odpowiednim tekstem oraz opisami techniczno-technologicznymi oddaje skalę wkładu dr Stachurskiej w powstanie kompleksowo opracowanej publikacji.

Trzy tomowy katalog dotyczący późnośredniowiecznych paramentów liturgicznych pochodzących z kościoła Mariackiego w Gdańsku, od 1937 stały depozyt ówczesnego Stadtmuseum Danzig, obecnie Muzeum Narodowego w Gdańsku, obejmuje 199 obiektów stanowiących pierwotnie część „gdańskiego skarbu średniowiecznych paramentów”. Na końcu Katalogu zamieszczono aneks zawierający 14 średniowiecznych tekstyliów ze zbiorów Muzeum Narodowego w Gdańsku, wśród nich najstarszą szatę liturgiczną, tzw. ornat Świętopełka z XIII wieku. Aktualnie trwają prace nad opracowaniem czwartego tomu.

Prezentowany katalog jest dziełem monumentalnym godnym unikatowego średniowiecznego zbioru, którego niezwykła wartość łączy się z pochodzeniem parametrów liturgicznych z jednego kościoła, ściśle określonego czasu tj. od 2 połowy XIV do lat 20. XVI wieku i przetrwania w niezmienionej formie. Datę graniczną wyznacza wprowadzenie nabożeństw w obrządku luterańskim i przejście przez protestantów. Niezaprzeczalna wartość historyczna i artystyczna zbioru parametrów wymagała kompleksowych szczegółowych badań zwłaszcza z dziedziny techniki i technologii godnej naukowej publikacji. Obecny katalog, jak podaje Autorka, nie jest pierwszym opracowaniem parametrów będących do 1945 roku własnością kościoła Farnego pw. NMP w Gdańsku. Pomijając katalog z 1870 roku Artura Hinza, istnieje 5 tomowe dzieło Waltera Mannowsky’ego wydane w latach 1931-1938 obejmujące 541 obiektów. Zawieruchy wojenne spowodowały, że aktualny katalog obejmuje jedynie 189 obiektów z wyżej wymienionych. Parametry liturgiczne zostały ewakuowane w czasie II wojny światowej, zwrócone w 1961 rok trafiły do Muzeum Narodowego w Gdańsku. Zaginęło 240, a 100 znajduje się w Lubece) Do aktualnego opracowania dołączono z kolei dwie bursy uwzględnione w katalogu Mannowsky’ego, szczęśliwie pozostawione w Gdańsku. Habilitantka słusznie podkreśla, że katalog Mannowsky’ego, był fundamentalnym źródłem wiedzy dla obecnego opracowania, nie mniej obecny katalog z oczywistych względów różni się od poprzedniego zarówno w sferze strukturalnej, zawartości merytorycznej, stosowanej terminologii, jak i edytorskiej. Stanowi kompendium wiedzy o średniowiecznych parametrach liturgicznych. Niezaprzeczalną wartością jest przekazana

wiedza na temat zastosowanych metod badawczych w analizowaniu tkanin, badań wykorzystywanych najczęściej w innych specjalizacjach. Dokonane zmiany w odniesieniu do katalogu Mannowsky'ego dotyczyły podziału parametrów na grupy i opisów obiektów. Opisy przedwojenne bazowały głównie na zewnętrznym oglądzie i analizie ikonograficzno-stylistycznej, dlatego też największe zmiany dotyczą opisów technologii i techniki wykonania tkanin, jak również stosowanych określeń i sposobu dokumentowania badań. Wprowadzenie do badań tkanin najnowszej generacji metod badawczych pozwoliło na weryfikacje i szczegółowe opisy oplotów oraz identyfikację barwników. Pozwoliło na precyzyjne określenie techniki wykonania, analizę splotów w tkaninach, krajkach bocznych oraz w brzegach warsztatowych, jak również umożliwiły rozpoznanie ściągów i podkładów w haftach oraz elementach pasmanteryjnych. Nowatorska jest dokumentacja wyników badań. Opisy materiałów i techniki wykonania są ilustrowane przez fotografie mikroskopowe w określonej skali. Równocześnie zgodnie z obecnym stanem wiedzy uzupełniono, zaktualizowano i zweryfikowano stosowaną przez Mannowsky'ego terminologię dotyczącą wszystkich rodzajów badanych tkanin. Niewątpliwym sukcesem jest zastosowana metoda opisów parametrów. Czytelne opisy obiektów zwłaszcza tych o złożonej strukturze jak przykładowo dalmatyka uszyta z 8 różnych tkanin jedwabnych, 2 wyrobów pasmanteryjnych i 2 różnych tkanin lnianych etc. wymagały uporządkowania i opracowania uniwersalnego systemu opisu poszczególnych elementów oraz oznakowania, niezależnego od rodzaju parametru. Opracowanym systemem numeracji tkanin i pasmanterii objęto wszystkie pozycje katalogowe, tym samym łatwo możemy odnieść się niezależnie do każdego z elementów gdańskiego zbioru. Część noty katalogowej dotyczącej technologii i techniki wykonania opracowały dwie główne autorki – Monika Stachurska i wspomniana współautorka katalogu Agnieszka Krzemińska-Maciejko. Obie Panie były także autorkami wykonanych na wysokim poziomie i znakomicie dobranych fotografii mikroskopowych, dokumentujących najistotniejsze szczegóły wykonania tkanin i pasmanterii.

Monika Stachurska przygotowała noty wszystkich tkanin jedwabnych i wełnianych. Przeprowadziła badania materiałów występujących w tkaninach, haftach i pasmanteriach. Przebadła łącznie 117 próbek nici metalowych, 74 próbki nici z oplotem z błony zwierzęcej, 198 próbek substancji barwiących, 20 próbek klejów naturalnych z rewersów tkanin. Przeprowadziła także badania DNA 20 próbek oplotów organicznych określających gatunek zwierzęcia, z którego pochodził dany materiał. Badania z zakresu technologii dotyczyły rozpoznania występujących materiałów ze szczególnym określeniem barwników nadających tkaninom kolor, a także nici metalowych. W ramach badania techniki opracowała charakterystykę parametrów związanych z budową splotową tkanin. Wszystkie wyniki badań dotyczące konkretnej tkaniny zamieszczono w drugiej części w notach katalogu technika i technologia wykonania. Należy podkreślić, że rozpoznano 178 rodzajów tkanin jedwabnych, z tego wydzielono grupą tkanin z okrywą runową liczącą 71, którą przejęła Agnieszka Krzemińska-Maciejko. M Stachurska zajmowała się pozostałymi, czyli lampasami (76 rodzajów), samitami (2 rodzaje), adamaszkami (18 rodzajów), bortami (3 rodzaje) oraz pozostałymi tkaninami jedwabnymi pozbawionymi wzoru (7 rodzajów). Ponadto analizowała tkaniny wełniane, lniane o dekorowane wzorami (w sumie 16 typów). Łącznie opracowała technikę wykonania 123 rodzajów tkanin, co istotne wszystkich pochodzących od połowy XIV do początku XVI wieku z europejskich i bliskowschodnich ośrodków jedwabniczych. Powtarzam te dane załączone w dokumentacji aby unaocznic ogrom pracy i zarazem zdobytego materiału do przeprowadzonych analiz. Taka ilość stworzyła możliwość określenia różnic i podobieństw, istotnych dla określenia ich pochodzenia. Poważnym zadaniem okazało się uporządkowanie problemu terminologii i nazewnictwa poszczególnych elementów tkanin,

zwłaszcza lampasów. Autorka podjęła się tego zadania wychodząc z słusznego założenia, że powinno być spójne z terminologią stosowaną w wiodących językach europejskich. Opracowała uniwersalny schemat opisu techniki wykonania tkanin nawiązując do opracowań Centre International d'Etude des Textiles Anciens (CIETA) — międzynarodowego ośrodka wspierającego badania tkanin zabytkowych określającego standardy ich dokumentacji. Tym samym po raz pierwszy w krajowych opracowaniach dotyczących tkanin zredagowano katalog nie ustępujący merytorycznie zachodnioeuropejskim publikacjom.

Prowadzone przez Monikę Stachurską szeroko rozbudowane badania interdyscyplinarne prowadzone równolegle w różnych ośrodkach naukowo badawczych zasługują na szczególną uwagę. Ograniczone tekst recenzji nie pozwala na ich szczegółowe omówienie. Wspomnę tylko, że wymagały czułych metod analitycznych umożliwiających uchwycenie istotnych cech np. oplotów, wprowadzonych do wyrobów jedwabnych nici metalowych, złożonych z tekstylnego rdzenia owiniętego albo paskami organicznego materiału (błony zwierzęcej czy skóry) albo pokrytych warstwą folii metalowej, czy też paskami metalowej blaszki, rozpoznania tak ważnego w określeniu pochodzenia tkanin . Wspomnę przykładowo o przeanalizowaniu składu pierwiastkowego 191 metalowych oplotów metodą SEM-EDS wykonanej na Wydziale Inżynierii Materiałowej Politechniki Warszawskiej, przy współpracy z mgr Stanisławem Szpilewiczem. Wnikliwość badawcza Habilitantki w rozpoznawaniu istotnych cech oplotów zaowocowała nowatorsko zastosowanymi w analizie zabytkowych tkanin, badaniami DNA zwierząt, z których pochodzi materiał oplotów. Badania przeprowadzone przez dr Danijelę Popovic i dr. Mateusza Bacę z Laboratorium Paleogenetyki i Genetyki Konserwatorskie. Wspomnę też o badaniach identyfikujących substancje barwiące, ukierunkowanych na rozpoznanie proveniencji tkanin. Autorka w przypadku wszystkich badań przygotowała i przeanalizowała wyniki łącznie 225 analiz. Wyniki przeprowadzonych analiz wraz z krótkim opisem metodyki badań zamieszczono w pięciu tabelach na końcu trzeciego tomu katalog.

Wysoko oceniając prowadzone badania chciałam podkreślić krytyczną postawę Autorki w pozytywnym tego słowa znaczeniu, w ocenie zastosowanych metod badawczych .

Przeanalizowanie tak dużej liczby próbek dało Habilitantce obszerny materiał do oceny poszczególnych metod badawczych w kontekście przydatności, poznania ich zalet, a także wad oraz możliwości i ograniczeń w stosunku do stawianych przez konserwatora pytań. Ten zakres pracy Moniki Stachurskiej uważam za duże osiągnięcie .

Jakakolwiek współpraca interdyscyplinarna otwiera przed konserwacją szerokie możliwości badawcze , nie możemy jednak pominąć, że to konserwator typuje dany materiał do badań, decyduje o jego zakresie i ewentualnej konieczności pobrania materiału do analizy, uzasadnia konieczność podejmowanych decyzji, to on analizuje wyniki badań i ponosi odpowiedzialność za ich interpretację i co niezmiernie istotne potrafi dostrzec to co jest dla innych „ niedostrzegalne”. Wnikając w badany obiekt potrafi właściwie zdekodować przedmiot badań i zinterpretować zawartą w nim historię, odkryć najskrytsze tajemniki niepowtarzalnej tkanki materii, odkrywa to co jedynie tej profesji jest dane. W tym zakresie wkład Moniki Stachurskiej w badaniach „*Skarbu średniowiecznych parametrów z kościoła Mariackiego w Gdańsku*” największego w świecie zespołu średniowiecznych parametrów pochodzących z jednego kościoła ma niezaprzeczną wartość .

Opracowanie tej klasy zabytków wymagało szczególnej odpowiedzialności zwłaszcza świadomego i precyzyjnego planowania kolejnych etapów, wzmoczonej uwagi by nie zagubić najdrobniejszych informacji mających znaczenie w prawidłowym opracowaniu badanego obiektu. Wieloletnie doświadczenia z późnogotyckimi haftami pozwoliło Autorce na takie podejście i konsekwentnie poszerzyć wiedzę na temat technologii i techniki wykonania późnośredniowiecznych parametrów liturgicznych. Zakres prac wpisuje się w całości w tytuł opracowania, a także w dużym zakresie wypełnia lukę w badaniach konserwatorskich,

dotyczących tkanin. Praca habilitacyjna inspirowana wieloletnimi badaniami jeszcze raz potwierdziła znaczący wkład dr Moniki Stachurskiej w proces badawczy średniowiecznych tkanin. Z przyjemnością zagłębiałam się w noty Katalogu i na wysokim poziomie prezentowany materiał ilustracyjny. Śledząc dokonania Habilitantki nie znajduję uwag krytycznych. Prezentowany, precyzyjny i czytelny model dokumentowania wyników badań czyni dzieło poważnym opracowaniem naukowym, będącym zarazem wzorem dla opisanie podobnych zbiorów obiektów czy kolekcji.

Podsumowując, sięgnę do cennej uwagi Moniki Stachurskiej umieszczonej w autoreferacie - cyt. „ *Przez cały okres swojej pracy zawodowej zmagam się ze stereotypem, że konserwacja tkanin to „artystyczne cerowanie”. Podobnie jak inne specjalizacje z zakresu konserwacji zabytków, to bardzo wszechstronna działalność wymagająca artystycznego, technologicznego i naukowego przygotowania.*”

Patrząc na osiągnięcia wychowanków Stachurskiej myślę że te zmagania zostaną odstawione do lamusa historii konserwacji zabytkowych tkanin i nie tylko tkanin.

Cytowana wypowiedź zmusza także do refleksji nad rolą konserwatora we współczesnym świecie. Przypomina, że nie tylko rozległa wiedza konserwatorska, zdobyte umiejętności, praktyka ale także obszar doświadczeń estetycznych oraz refleksji intelektualne decydują o zachowaniu dzieła sztuki. Dodać należy, że w kontekście zabytkowych tkanin wymaga również szczególnych predyspozycji i zdolności wykonawczych, wrażliwości artystycznej, wnikliwości analitycznych oraz znajomości materii, ale nade wszystko benedyktyńskiej cierpliwości i pasji.

Włączenie konserwacji tkanin w sferę badań naukowych i artystycznych jako szczególnego dzieła sztuki jest niewątpliwym osiągnięciem minionego półwiecza. Jednakże nieliczni przedstawiciele konserwacji i restauracji budują podstawy naukowe tej specjalizacji.

W tym aspekcie dr Monika Stachurska ma swój niezaprzeczalny udział. W tym duchu życzę aby ta cenna pozycja trafiła do konserwatorów dzieł sztuki i specjalistów zajmujących się tkaniną, a także do szerokiego grona przedstawicieli różnych dyscyplin wpisanych w krajobraz szeroko pojętej ochrony dziedzictwa światowego. Na marginesie „skarbu gdańskich paramentów” wspomnę za Autorką o przełomowym wydarzeniu z grudnia 2022 roku kiedy to został podpisany list intencyjny przez Unię Kościołów Ewangelickich z kościołem Mariackim w Gdańsku i Archidiecezją Gdańską, mówiący, że paramenty przechowywane obecnie w Lubece w St. Annen-Museum, w ramach darowizny, powrócą do Gdańska, gdy zostaną dla nich stworzone możliwości ekspozycji wspólnie z paramentami przechowywanymi w Muzeum Narodowym w Gdańsku. Jeżeli projekt ten zostanie zrealizowany będzie to największa i najbardziej wartościowa ekspozycja średniowiecznych tekstyliów na świecie. Tak doniosłe wydarzenia zawdzięczamy wiedzy, pasji i zaangażowaniu takich osób, jak Habilitantka.

Zamykając recenzję dokonań naukowych i konserwatorskich przedstawionych we wskazanej pozycji podkreślam że dr Monika Stachurska jest dużej klasy nauczycielem akademickim o poważnym doświadczeniu badawczym, wybitnym specjalistą w zakresie konserwacji i restauracji tkanin zabytkowych.

Konkluzja

Wydzielona część pracy z zakresu badań publikowanych w Katalogu, a także wkład w jego redagowanie jest zgodny z wymaganiami określonymi w art. 219 ust.1kt.2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018- Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.z 2023 r. poz .742, ze zm.) pracy habilitacyjnej w dziedzinie sztuki. Opracowanie unikatowego zbioru historycznych tkanin liturgicznych, w tak szerokim zakresie badawczym, jest pionierskie. Przedstawione analizy są nowatorskie w skali specjalizacji. W dużym stopniu przyczyniają się do poszerzenia wiedzy

dotyczącej średniowiecznych parametrów i zarazem ważnym etapem w procesie budowania specjalizacji restauracji i konserwacji tkanin.

Biorąc pod uwagę imponujący dorobek naukowy, artystyczny i zawodowy oraz pozytywnie ocenioną rozprawę habilitacyjną stwierdzam, że dr Monika Zofia Stachurska w pełni zasługuje na stopień doktora habilitowanego.

Kraków 21. 03. 2024 roku

prof. Grażyna Korpala